

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 08 508 121 96

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
19 september

Remiss, Förskola i Stockholm 2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2024/657

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Förskola i Stockholm 2023” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 17 september 2024. Förvaltningen har fått anstånd till den 20 september.

Förskolenämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Rapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av kvaliteten i både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2023. Från halvårsskiftet 2023 tog den nya förskoleförvaltningen över arbetet med uppföljning, samordning och åiterrapportering.

Rapporten tar upp följande övergripande områden som fortsättningsvis behöver prioriteras för framtida utveckling i kommunal regi:

- Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse
- Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning
- Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förvaltningen delar synen på de utpekade utvecklingsområden som lyfts i förskolerapporten, Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Förskola i Stockholm 2023” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 17

september 2024. Förvaltningen har fått anstånd till den 20 september.

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Sveriges lärare, Södertörns högskola med flera.

Ärendet

Rapporten sammanställer offentlig statistik oavsett regiform med uppgifter från SCB, Skolverket, Sweco och ILS (stadens system för integrerade ledning och styrning). Vidare har stadsdelsförvaltningarna redovisat underlag till rapporten enligt särskilda anvisningar som grundar sig på de utvecklingsområden som identifierades i tidigare års förskolerapporter och nationellt angelägna områden för förskolan. Rapporten grundar sig också på resultatet från tillsyn av fristående förskolor och andra uppgifter som samlats in från enskilda huvudmän via egenkontroll. Utöver detta innehåller årets rapport en utvärdering av hur skolchefen bedömer nationell måluppfyllelse enligt läroplanen.

Rapporten tar upp följande övergripande områden som fortsättningsvis behöver prioriteras för framtida utveckling i kommunal regi:

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

- Utveckla och stärk det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer i styrkedjan för förskolan.

Att fortsätta utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget. Även ta fram system för kvalitetsuppföljning och analys av förskolan i staden som bottenar i det nationella kvalitetssystemet. Vidare behöver gemensamma övergripande bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan utvecklas oavsett regiform för att stödja ökad likvärdighet. Undervisningens utvärdering på arbetslags- och enhetsnivå behöver utvecklas med hur barns lärande kontinuerligt kan följas, dokumenteras och analyseras.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

- Arbeta för att stärka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter.
- Arbeta för fler barn i förskolan och stärkt språkutvecklande undervisning.

Fokusera förskolans kompensatoriska uppdrag genom att stärka barnhälsoarbetet och öka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter. Fortsätt arbeta systematiskt för fler barn i förskolan och för att främja barns kontinuerliga närvaro i förskolan. Den språkutvecklande undervisningen i förskolan behöver utvecklas med tydligare former för uppföljning. Ett mer strukturerade arbete med övergångar

mellan förskola och skola behöver prioriteras där språket är i fokus.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

- Fördela förskollärare för undervisningen inom stadsdelsnämndsområdena och utifrån socioekonomiskt behov samt öka arbetslagens kompetens och kunskaper i svenska.
- Utveckla stadsövergripande strukturer för strategisk kompetensförsörjning för förskolan och stärk förutsättningarna för personalens arbetsituation.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samverkan med förskoleavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 9 september.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar synen på de utpekade utvecklingsområden som lyfts i förskolerapporten, Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Eftersom underlaget i förskolerapporten är från år 2023 är även det underlag som förvaltningen redovisar nedan från år 2023. Detta utifrån att det var den statistik och det underlag som förvaltningen redovisade i förvaltningens underlag till förskolerapport 2023.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen stödjer förskolornas systematiska kvalitetsarbete utifrån läroplanens mål genom att exempelvis genomföra dialoger kring rektorernas verksamhetsplaner. I verksamhetsplanen finns även prioriterade områden som förskolorna arbetar utifrån och dessa har en koppling till läroplansmålen och pågående utvecklingsarbete. Uppföljningar sker bland annat genom återkoppling på tertialrapporter och verksamhetsberättelse, verksamhetsbesök och resultatdialoger. Förvaltningen arbetar också med leda systematiskt kvalitetsarbete (SKA) tillsammans med rektorerna där man arbetar målstyrt och följer upp det pedagogiska året. Leda SKA är ett möte som genomförs en gång i månaden tillsammans med skolchef, rektorer, enhetschefer för stöd och utvecklingsenhet, pedagogisk ledare och verksamhetsutvecklare från utvecklingsenheten.

Ytterligare en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet är de fyra kvalitetsuppföljningar som årligen genomförs.

Kvalitetsuppföljningarna är en kvalitativ uppföljning av verksamheten med fokus på hur undervisningen har riktats mot de uppsatta målen och hur det målstyrda arbetet kan fördjupas. Vid

kvalitetsuppföljningarna deltar en förskollärare per förskoleenhet, samtliga rektorer, biträdande rektorer, utvecklingsenhetens och stödenhetens chefer och medarbetare samt skolchef.

Kvalitetsuppföljningarna har bidragit till att undervisningen riktas tydligare mot de uppsatta målen och att en progression av lärandet blir tydligare.

Varje termin genomförs även en pedagogisk vecka vars huvudidé är att lyfta goda exempel för att bidra till kollegialt lärande.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

De barn som inte är inskrivna i förskola har fått ett informationsbrev om förskola och allmän förskola skickat till sig. Utifrån ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska identifierade förvaltningen åtta familjer där barnen kan ha ett behov av språkutveckling. Dessa familjer har fått erbjudande om allmän förskola. Av dessa familjer har en tackat ja till erbjudandet, tre har tackat nej, ett av breven kom i retur till förvaltningen och övriga tre har ej återkopplat.

Förskolorna arbetar medvetet med språkutveckling och flerspråkighet. Exempelvis genom daglig högläsning och samtal om litteratur och texter. Även det gemensamma projektuppdraget, " Hur lyssnar och möts vi i vår stad?", kopplas till det språkutvecklande arbetet.

Pedagoger som är kursledare i barns flerspråkighet har utbildat fyra grupper med cirka 30 medarbetare per grupp. Målsättningen är att inom ett par år ska alla pedagoger ha genomgått utbildningen. En effekt av utbildningen är att pedagogerna fått en ökad medvetenhet kring flerspråkighet och att pedagogerna arbetar mer medvetet med språkutveckling, flerspråkighet och nationella minoriteter. Den planerade undervisningen på förskolorna innehåller medvetna språkstimulerande aktiviteter. Utbildningen har även bidragit till ökad kunskap om nationella minoriteter.

Förskolan har ett fokus på språk vid övergångarna mellan förskola och förskoleklass. Förskolan har inte fått någon återkoppling från grundskolan gällande barns språkutveckling på gruppnivå. Ett erfarenhetsutbyte mellan förskollärare, barnskötare och lärare i grundskolan har påbörjats och fokus är förskolans och skolans språkarbete. Detta är ett led att ge information om hur de olika verksamheterna arbetar med språkutveckling men också för att öka samverkan och stärka samarbetet för att säkerställa trygga övergångar. Samarbetet mellan förskola och skola behöver fortsatt utvecklas och stärkas för att säkerställa planerade och strukturerade övergångar. Som stöd för detta arbete har förskolan tagit fram en lokal handlingsplan för övergång förskola till förskoleklass med en tillhörande årsplan. Den lokala handlingsplanen utgår från stadens riktlinjer för övergång mellan förskola, förskoleklass skola och fritidshem. En utmaning är att barnen går till flera skolor och att rutiner för överlämning och övergångar då ser olika ut.

Ett nätverk för barns rättigheter ingår som en del i det årshjul förskolan tagit fram utifrån stadens riktlinjer för säker förskola. Vilket är ett led i förskolornas barnsäkerhetsarbete. Nätverket sprider kunskap i förskoleorganisationen om barns rättigheter och hälsa och om hälsofrämjande och förebyggande arbete utifrån ett barnhälsoperspektiv. Exempel på teman som nätverket har tagit upp är barn med skyddade personuppgifter, orosanmälan och misstanke om att barn far illa. Dessa tillfällen har bidragit till en ökad samverkan mellan förskolan och socialtjänsten och samverkan och samarbetet behöver fortsätta stärkas. Både förskolan och socialtjänsten ser ett behov av att arbeta närmare varandra och ta del av varandras kunskaper och kompetenser.

Förskolorna har rutiner för orosanmälan enligt socialtjänstlagen, rutinen är tillgänglig för alla. Nätverket för barns rättigheter lyfter anmälningsskyldigheten en gång om året i möte med rektorer och biträdande rektorer.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förskolorna inom Södermalms kommunala förskolor har en hög andel legitimerade förskollärare sett på helheten. I tertiärrapport 2 per den 31 augusti var andelen legitimerade förskollärare 38,6 procent. Detta innebär att förutsättningen finns för att ha en förskollärare i alla barngrupper. Utmaningen är att det skiljer sig i fördelningen när en jämförelse genomförs mellan förskolorna och inom förskolan.

Vid framtagande av rapporten var det sex avdelningar som inte har undervisning som leds av en legitimerad förskollärare. Alla avdelningar har tillgång till en legitimerad förskollärare och saknas legitimerad förskollärare sker planering för avdelningen i samråd mellan förskollärare och barnskötare som sedan genomför undervisningen. Förvaltningen kan se att det är samma förskolor som återkommande saknar förskollärare.

Förvaltningens målsättning under 2024 är att alla barngrupper ska ha legitimerade förskollärare som ansvarar för och leder undervisningen. Förskoleenheterna inom förskoleområdet har utifrån rådande förutsättningar en strategi för hur de ska arbeta om det saknas legitimerade förskollärare på någon avdelning. Arbetet pågår med att fördela de legitimerade förskollärarna till alla barngrupper så att de får undervisning som leds av legitimerade förskollärare.

Skolverket erbjuder via Hermods en satsning på flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk. Det är en statlig satsning finansierad via statliga medel som är kostnadsfri för deltagare. Förvaltningen har under oktober 2023 13 deltagare från förskolan som påbörjat denna utbildning. När utbildningen är slutförd i juni 2024 kommer insatsen att utvärderas.

Barnrättsanalys

Rapporten *Förskola i Stockholm 2023* och dess slutsatser får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll bedöms därför ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Jämställdhetsanalys

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Förslagen i rapporten innebär dock inte en påverkan på barn utifrån kön.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Lena Kullberg-Boman
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Förskola i Stockholm 2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-09-05
Lena Kullberg-Boman, Avdelningschef	2024-09-05